

Taushetsplikt og andre begrensninger i tilgang til personopplysninger

DRI 1010 – 9. mars 2016

Jon B. Holden
jobe@holden.no

Dagens tema

- **Begrensninger i innsynsrett** hos forvaltningen etter offentleglova
 - Kan unntas
 - Skal unntas (taushetsplikt)
 - Forbud mot nettpublisering
- Andre **begrensninger** på **spredning og bruk** av personopplysninger
 - Straffelovens forbud mot å krenke privatlivets fred
 - Formålsbegrensningen i pol (§ 11 første ledd bokstav c)
 - Regler om identifikatorer – bruk av fødselsnummer (§ 12)

Illustrasjon: Lindeberg-saken

Oslo kommune
Kommunerevisjonen

Oslo kommun saksbehandli Lindebergsal

Politiet ha
taushetsp

Tekst: NTB
Søndag 08.

– Jeg kom
uskyldig, s

Over ett å
saken ferc
ser fram ti

Bakgrunne
kommune
den såkalt
2011 ble b
Lindeberg

Pleieren b
samt en u

I den offer
publiserte
Kommune

– Det var i
opplysning
viktig å få belyst.

Norge

Siste nytt

Dokumentar

Klima

NRK Ytring

Rødt-lederen frifunnet i retten

Bjørnar Moxnes er i en enstemmig Oslo tingrett frifunnet for brudd på taushetsplikten.

00:35

- Glad for full frifinnelse

Journalist
Mari Reisjå
@marirei

MER OM NORGE

Oppdatert 15.09.2015, kl. 19:18

– Nå er jeg veldig glad. Vi skal bruke denne seieren til å kjempe for innsyn, sier Moxnes til NRK.

I januar i fjor offentliggjorde Moxnes informasjon fra en granskingsrapport om Lindeberg-saken, der en helsepleier ble beskyldt for samarbeid med taushetsplikten.

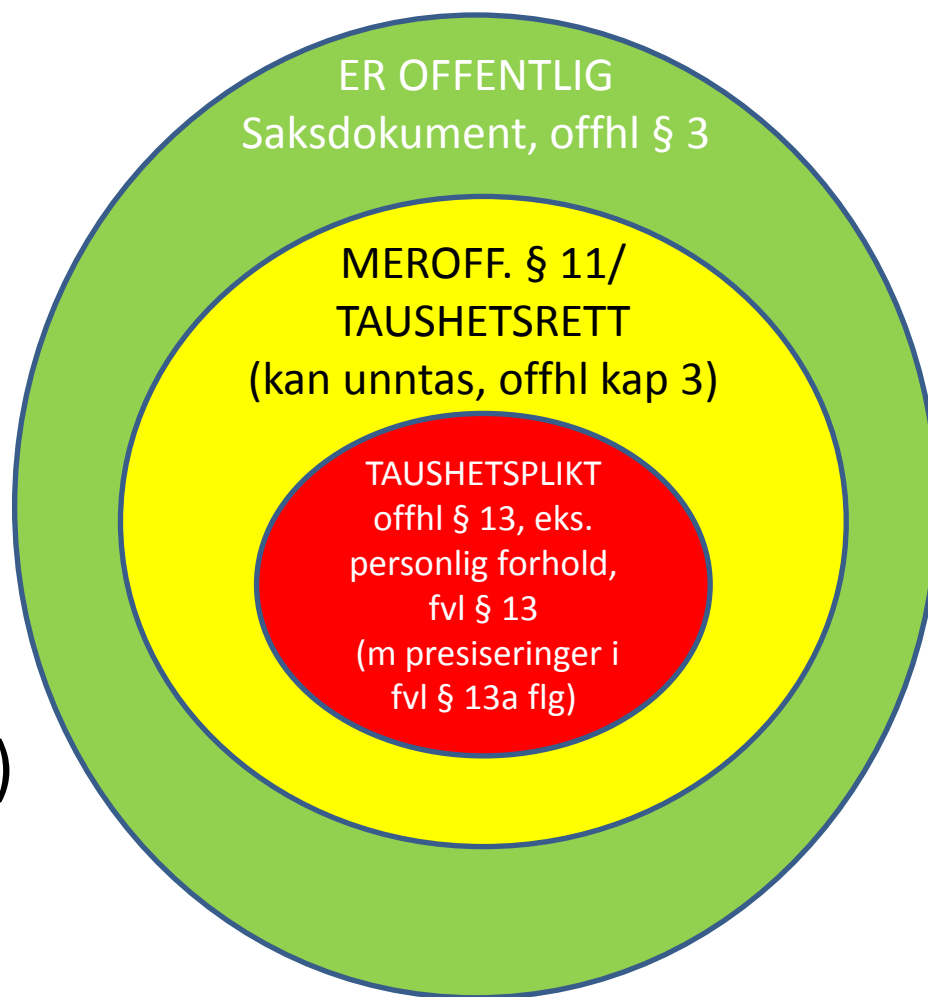
Fakta om rettssaken mot Bjørnar Moxnes

> Rødt-leder Bjørnar Moxnes ble

UNNTAK FRA INNSYNSRETT

Innsynsrett, meroffentlighet og taushetsplikt

- **To typer unntak** fra innsynsrett etter offhentlighetsloven
 - **Kan** unntas (rett, offhl. kapittel 3, ikke §13)
 - **Skal** unntas (plikt, offhl § 13, jf fvl § 13,)

Kan unntas (taushetsrett)

- Offhl §§ 14-27, kan gjøres unntak
 - § 14 – for interne saksdokumenter
 - § 24 – når det er påkravd fordi innsyn vil
 - ...motverke offentlige kontroll- eller regulerings tiltak
 - ...lette gjennomføring av straffbare handlingar
 - § 26 – for bl.a. eksamensoppgaver, personbilde i personregister, fødselsnummer...
- § 11 – merinnsyn skal vurderes
 - Er det et reelt og sakleg behov for å nekte innsyn?

Skal unntas (taushetsplikt)

- Offhl § 13
 - ”**Opplysninger** som er underlagde **teieplikt i lov** eller i medhald av lov”
- Fvl § 13 (sterkt forkortet!)
 - ”Enhver ... arbeid for et forvaltningsorgan, plikter å **hindre** at **andre** får adgang eller kjennskap til ...
 - **1) noens personlige forhold**, eller
 - 2) ... -forhold som det vil være av **konkurransmessig betydning** å hemmeligholde ...

Hensyn bak taushetsplikt

- **Selvbestemmelsesretten** - sentral personverninteresse
- Forvaltningen **krever** opplysninger, nødvendig for saksbehandling
 - Uoppfordret: eks. [Ligningsl. kap. 4](#), [smittevernl. § 5-1](#)
 - På forespørsel: eks. lignl § 4-10, [tolloven § 14](#)
- **Taushetsplikt** for opplysningene hos forvaltningen
 - Bidrar til *tillit* mellom forvaltningsorganet og den enkelte
 - Verner om *konfidensialitet* og *privatliv*, og selvbestemmelsesretten (personverninteresse)
- Mange lovbestemte taushetsplikter
 - [Fvl § 13](#): plikter hindre ... uvedkommende ... kjennskap til ... **noens personlige forhold** ... visse drifts- og forretningsforhold
 - Presiseringer i fvl § 13a flg
 - Særlover: eks. [ligningsloven § 3-13](#)

Fvl § 13

- Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, plikter å **hindre** at **andre** får adgang eller kjennskap til det han i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om:
 - **1) noens personlige forhold**, eller
 - 2) tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av **konkurransemessig betydning** å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningen angår.
- Som personlige forhold regnes **ikke fødested, fødselsdato og personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted**, med mindre slike opplysninger røper et **klientforhold** eller andre forhold **som må anses som personlige**. ...
- Hindre: både aktivt og passivt
- Andre: uvedkommende
- Noens personlige forhold er **alltid** personopplysninger (ikke omvendt).

Taushetsplikt

For

- Vanlig ønske holde hemmelig, med god grunn
- Kan skade, utlevere personen
- Gitt i tillit
- Skadevirkninger for framtidig forvaltningsarbeid

Mot

- Allmennhetens interesse i opplysningene

Noens personlige forhold – eksempler

«Noens personlig forhold»

- Helseopplysninger
- Straffbare forhold
- Politisk, religiøst ståsted
- Søknad om sosialstøtte
- Detaljer mht. økonomiske forhold, ut over skattelisteopplysninger

Ikke «noens personlig forhold»

- At personen er klient av nav, Lånekassen, medlem av store fagforeninger
- Hvilket arbeidssted, hvilke oppgaver han/hun har
- Lønn, reiseregninger til offentlig ansatte
- Personers utdanning, inkl. karakterer for høyere utdanning

Sammenligning med personopplysningsloven

- Tre ulike begreper – med **ulikt** innhold
 - Personopplysning ([pol § 2](#) nr 1)
 - Sensitiv personopplysning ([pol § 2](#) nr 8)
 - Noens personlige forhold ([fvl § 13](#), taushetsplikt)
- ”Noens personlige forhold” er alltid personopplysninger
 - Sensitive personopplysninger,
 - andre *følsomme/ intime/ utleverende* personopplysninger
- Mange personopplysninger er ikke ”noens personlige forhold”
 - og noen få sensitive p.o. er heller **ikke** npf

Hva er personlig forhold?

Eksempler

	Vanlige personopplysninger (pol)	Sensitive p.o. (pol)
Noens personlige forhold (omfattet av taushetsplikt etter forvaltningsloven)	Misligholdt gjeld i Lånekassen, privatøkonomi (unntatt skattelisteopplysninger)	Helseopplysninger, politisk syn
Ikke noens personlige forhold	Navn, fødselsnummer, bosted (med mindre disse røper klientforhold eller bosted), at du er kunde i Lånekassa	Straffbart forhold i offentlig tjeneste

Unntak fra taushetsplikt (fvl §§ 13a-13f)

Opplysninger kan spres hvis ...

- Ikke **behov** for beskyttelse, § 13a
 - Til personene det gjelder
 - **Samtykke** fra den som har krav på taushet
 - Opplysningene **anonymiseres** (individualiserende kjennetegn er fjernet i tilstrekkelig grad)
 - **Alminnelig kjent** eller alminnelig tilgjengelig
- **Andre hensyn** veier tyngre, § 13 b
 - Innsyn for **parter** (kan bare brukes ifbm. saken (i.f.))
 - Bruk som forutsatt
 - Hensiktsmessig arbeids- og arkivordning mv.
- Lovbestemte unntak (kommer!), § 13f
- Annet
 - Plikten varer i utgangspunktet i 60 år, § 13c
 - Viktige unntak for forskning, §§ 13d og 13e

Taushetsplikt vs. opplysningsplikt?

- Utgangspunkt: **Taushetsplikten gjelder**
 - “Bestemmelse i annen lov om rett eller plikt til å gi opplysninger begrenser ikke lovbestemt taushetsplikt, **med mindre** vedkommende bestemmelse **fastsetter eller klart forutsetter** at taushetsplikten ikke skal gjelde.”, fvl § 13f
- En rekke bestemmelser etablerer plikt til å gi opplysninger “uten hinder av taushetsplikt”,

Opplysningsplikt Melderplikt

- Helsepersonell. kap. 6
- Folketrygd. §§ 21-4, 21-4a
- Folkeregistreringsl. § 12
- Barnehagel. §§ 22 og 23

Helsepersonell. kap. 7

Krav til avgivelses-/innhentingsmåte

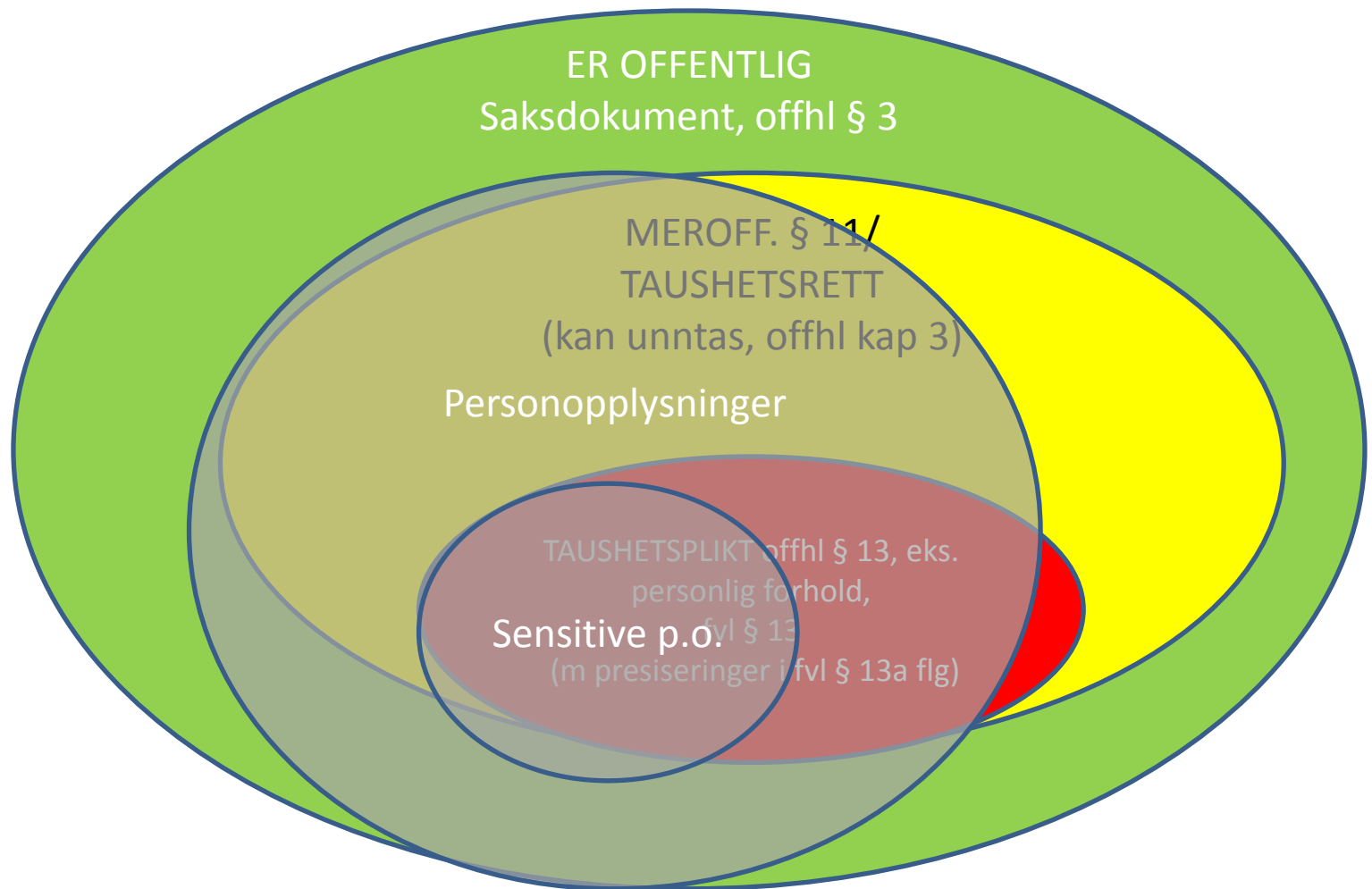
- Ligningsl. § 6-16

Opplysnings”rett”

- Helsepersonell. §§ 24 og 25

SAMMENLIGNING MED PERSONOPPLYSNINGSLOVEN

Kategorisering av forvaltningens personopplysninger

Unntaksbestemmelsen i pol

§ 23. Unntak fra retten til informasjon

Retten til innsyn etter § 18 og § 22 og plikten til å gi informasjon etter § 19, § 20 og § 21 omfatter ikke opplysninger som

- a) om de ble kjent, ville kunne skade **rikets sikkerhet**, landets forsvar eller forholdet til fremmede makter eller internasjonale organisasjoner,
- b) det er påkrevd å hemmeligholde av hensyn til forebygging, etterforskning, avsløring og rettslig forfølgning av **straffbare handlinger**,
- c) det må anses **utilrådelig** at den registrerte får kjennskap til, av hensyn til vedkommendes helse eller forholdet til personer som står vedkommende nær,
- d) det i medhold av lov gjelder **taushetsplikt** for,
- e) utelukkende finnes i tekst som er utarbeidet for den **interne saksforberedelse** og som heller ikke er utlevert til andre,
- f) det vil være i strid med **åpenbare og grunnleggende** private eller offentlige interesser å informere om, herunder hensynet til den registrerte selv.

**INTERNETTPUBLISERING
– SÆRREGLER I OFFENTLEGFORSKRIFTA**

Internettpublisering – OEP

Dobbelt så mange innsynsbestillinger | Journalisten.no - Mozilla Firefox (Privat nettslesing)

http://www.journalisten.no/story/61738

journalisten.no Søkk Kont

Dobbelt så mange innsynsbestillinger

PRESSET: De ansatte ved UD's enhet for publikumskontakt har slitt med å holde tritt med dokumentbestillingene via OEP. Fra venstre Hans Jørgen Aabol, enhetsleder Helene Tonning Strand, Gerd Graholt og Camilla H. Greve. FOTO: KATHRINE GEARD

Utenriksdepartementet mest populær blant brukerne av nye Offentlig elektronisk postjournal.

www.oep.no - Mozilla Firefox (Privat nettslesing)

http://oep.no/nettsted/fad

www.oep.no

Bokmål | **Nynorsk** | Sáme giella

Hjelp Kontakt

Regjeringen.no Regjeringen Stoltenberg II Departementene

OFFENTLIG ELEKTRONISK POSTJOURNAL

En tjeneste fra Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet

Om OEP
Til forsiden
Regelverk
Bruke OEP
Brukerveiledning
Spørsmål og svar

Søk i OEP
Enkelt søk
Avansert søk
Kronologisk søk

Statistikk

Velkommen til Offentlig elektronisk postjournal

Her kan du søke i brev og dokumenter fra statlige virksomheter og bestille den informasjonen du ønsker innsyn i. Ved å bruke OEP har du mulighet til å følge den politiske beslutningsprosessen på Internett på tvers av statsgrensene. De statlige etatene publiserer sine offentlige journaler via OEP, mens bestillingene du gjør blir sendt til den ansvarlige etaten.

Hvordan bruker jeg OEP?
[Klikk her for veiledning](#)

Hva er OEP?
[Klikk her for informasjon](#)

Hurtigsøk (siste uke) i dokumenter

Administrasjons- og forvaltningsansvarlig: Direktoratet for forvaltning og IKT, Postboks 8115 Dep., 0032 Oslo.
E-post: kontakt@oep.no, Tlf. 57 65 50 50

Særregler for forvaltningens internettpublisering

- Internett gir særlige personverutfordringer
- [§ 6](#)
 - OEP – **plikt** til internettpublisering av **journalen**, for statlige, sentrale organ som fører e-journal. Dog:
 - **Skjerming** mot navnesøk etter ett år
 - § 7-opplysninger (se nedenfor) skal **skjermes**
- [§ 7](#)
 - **Kan publisere dokumenter, men ikke**
 - Taushetsbelagte opplysninger (!)
 - Sensitive opplysninger
 - Fødselsnummer og lignende
 - Lønn (unntatt ledende stillinger)
 - Opplysninger som kan unntas etter § 9 (PST, adopsjon, avleverte saker m.v.)

**STRAFFERETTSLIG VERN
MOT PUBLISERING**

Strafferettslig vern - offentliggjøring

- [Strl § 390](#) første ledd: ” Med bøter eller fengsel inntil 3 måneder straffes den som **krenker privatlivets fred** ved å gi **offentlig meddelelse** om **personlige eller huslige forhold.**”

FORMÅLSBEGRENSNINGEN, OG BRUK AV FØDSELSNUMMER

Bruk av fødselsnummer (o.l.), pol § 12

- Fødselsnummerets egenskaper
 - Unikt, varig navn (identifikator) på en person
 - Egnet til **samkjøring, kobling** av ulike opplysninger
 - Misbruk til legitimasjon/autentisering
- Lovens krav, pol § 12
 - Bare ... når ... saklig behov for sikker identifisering og ... **nødvendig** for å oppnå slik identifisering
 - Datatilsynet kan pålegge bruk
- Forarbeider
 - Alternativer (kundennummer osv.)
 - Konsekvenser av forveksling
 - Samfunnsbehov

Formålsbegrensningen, pol § 11

- Bruk av innsamlede opplysninger til *uforenlig* formål krever samtykke, [pol § 11 første ledd bokstav c](#)
- Høyesterettsdom 2013 (Rt-2012-1556) – [Avfallsservice](#)

SPØRSMÅL

Spørsmål

- I hvilken grad kan du få innsyn i lønnsopplysninger?
- Kan opplysningene legges på nett?

Svar

– innsyn i lønn

- **Den offentlig ansattes lønn** er ikke taushetsbelagt, og vil framgå av saksdokumenter det kan kreves innsyn i. [Offhl § 3.](#)
 - Unntatt hvis dette røper hemmelige oppdrag mv.
- Opplysningene kan ikke legges på nett av forvaltningen, jf. [offhf § 7.2 litra e](#)
 - Unntak lederstillinger, kan publiseres
- Presiseringer i [veilederen](#) pkt 6.2.3.2

SPØRSMÅL?